

Ukradený nápad

napsal a nakreslil
Ondřej Kříž ml.

Jižní Morava čte 2020 – soutěžní práce

UKRADENÝ NÁPAD

„Jednoho dne, někde v Evropě, nebo snad v Americe...“, v tom jakýsi hlas vykřikl: „Ale pane spisovatel! Bylo to v Evropě, psáno s velkým E. A Amerika s velkým A.“ „Dobrá, dobrá. Tak tedy v Evropě to bylo, teď přesně nevím kde, možná v Amsterdamu, možná v Šarišském potoku. Kdo ví?“

V prvním patře nějakého domu, není zaznamenáno kterého, seděl u dubového stolu starý dědek... A znovu ten hlas „Pane spisovatel, hej! Ámos nebyl žádnéj starý dědek!“ Já vím, já chtěl jen upozornit na jeho vzhled! Náš člověk, nebudu zatím říkat kdo, měl šedé, sem tam už bílé dlouhé vousy a stejně takové vlasy. Nos trochu nakřivo, s tím už se narodil a oblečen byl v podobném plášti, v jakém chodí čarodějové. Ti jsou ale jen v pohádkách, tohle je stoprocentní realita. Vrásky mu zatím nebyly tolik vidět, tak starý přeci jen ještě nebyl, ale i tak mu většina lidí přezdívala „dědek písáček“.

Zpátky k příběhu! Chlap seděl u dubového stolu, psal a jak už si většina z vás domyslela, byl to Jar Kámoš Komenský. „Cože? Ne, to není možné! Píšeš jako... no to snad ani nebudu říkat kdo,“ zazněl znovu onen hlas. „Jeho pravé jméno je přeci Jan Ámos Komenský, známý též jako učitel návodů. Tedy návodů. Tak to vezmi znovu.“ Nuže: „Jan Ámos Komenský seděl u dubového stolu, na stole prázdnou knihu a kalamář, v ruce brk a na stůl mu oknem svítilo polední slunce. „Hmm, tak co napíšu? Tolik knih jsem napsal a teď... puf! Nic pořádného mě nenapadá,“ brumlal si pod fousy Jan. Přišlo mu na mysl tolik témat, kupříkladu kuchařka nebo pravidla fotbalu, nakonec se ale rozhodl pro lexikon kouzelnictví s názvem jedné formule, znějící Orbis Pictus.“

Nepsal ještě ani pět minut, když vtom kdosi vši silou rozrazil dveře pokoje. Novinář, nebo koho v sedmnáctém století měli. „Pane Komenský, je pravda, že píšete novou knihu? Jak se jmenuje? Jak bude dlouhá? A jak dlouho jí budete psát?“ vyblekotat nezvaný návštěvník tak rychle, že mu málem nebylo rozumět. Jan odpověděl na jedinou otázku, kterou slyšel: „Obrázková pomůcka kouzelnictví Orbis Pictus.“ „Ale to přece v latině znamená Svět v obrazech!“ překvapeně upozornil novinář svým otravně rychlým hlasem. „Svět v obrazech? Tak to... ehm.“ Jan si nechtěl kazit po-

věst tím, že mu vypadl z paměti překlad slůvka „orbis“. „Aha, tak to abych...“ chtěl říct: „Změnil téma“, ale radši s mírně nejistou tváří doplnil větu: „...psal dál!“ a nepozorovaně vytrhl stránky o magii. Víte, ono se v té době na tu magii věřilo. Celou dobu novinářovo paví brko s pozlacenou rukojetí na pergamenu kmitalo sem a tam rychlostí psího ocasu. Jan si ho prohlédl zkušeným okem a celkem správně usoudil, že novinář je dlouhou kariérou ostřílený profesionál.

Ještě chvíli si oba něco zapisovali, Jan se rozhodl, že místo lexikonu kouzelnictví napíše obrázkový slovník, neboli na každé stránce obrázek například jablka, k němu sedmi, čtyřmi nebo alespoň dvěma jazyky „jablko“ a trochu infu o něm.

Už byla skoro půlnoc, když si Ámos uvědomil, kolik je hodin a přestal psát. Zavřel okno, zavřel knihu i kalamář a vzal do ruky svíčku. Sešel po schodech do přízemí, pozavíral a zamkl všechny otvory, kudy by se mohl dovnitř dostat zloděj. Byl to jeho zvyk od doby, kdy mu nějaký vykutálení lapkové ukradli zásobu inkoustu na pět let. Jan otevřel dveře do ložnice s měkkou postelí a výhledem na jezero, které je dnes už vysušené a zahrabané.

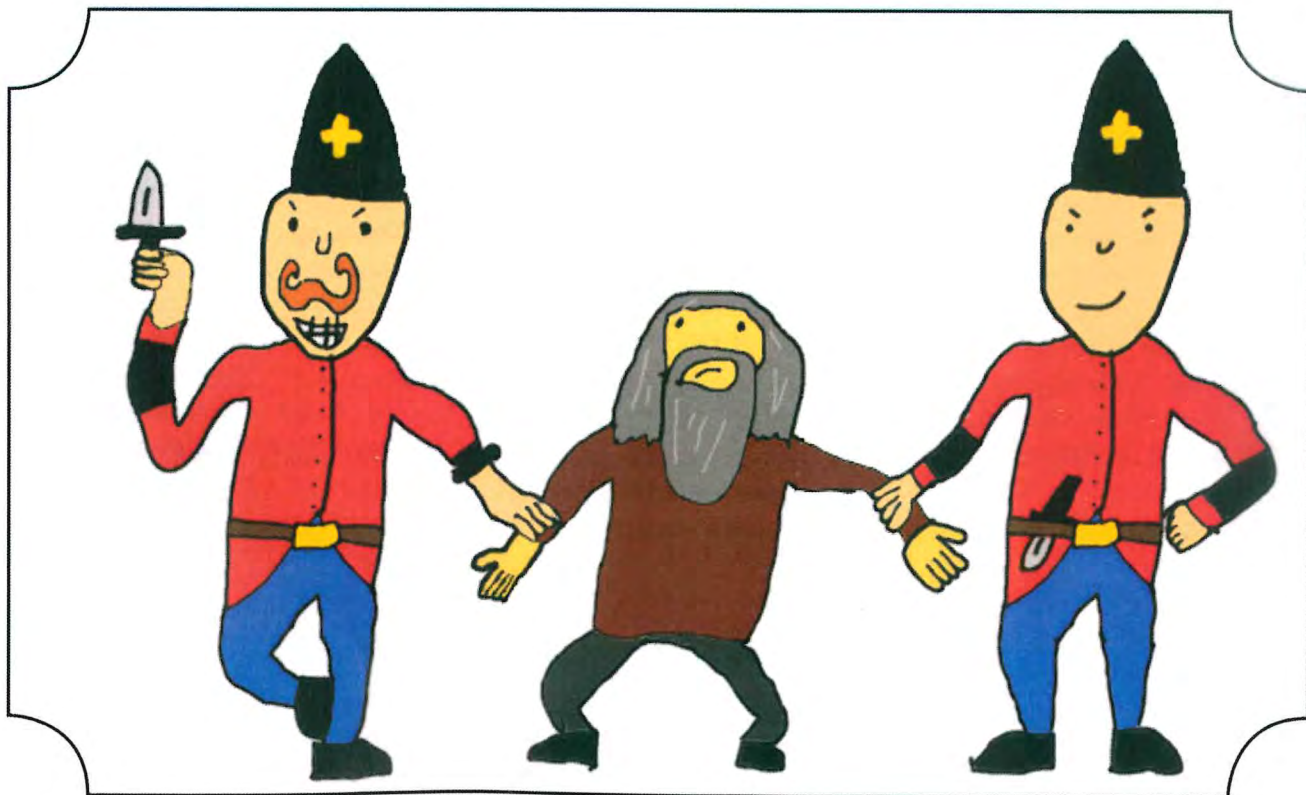
Ráno bylo jako vždy, takže ho nemusím popisovat. Jan Ámos Komenský vstal a zív. Oknem bylo vidět, že prší a vypadalo to i na bouřku. Zív podruhé, tentokrát hlasitěji. Zastlal, uklidil a zamířil do kuchyně. To víte, aby si něco ukuchtil k snídani. Kudy prošel, tudy otevřel okna. A dveře taky. Dorazil do kuchyně. Voněla kořením, octem a kuřetem, které si předevečirem koupil na dnešní oběd a posadil se na židli. Dal si něco malého k snědku a na jeho věk nesku-tečnou rychlostí vyběhl po schodech zpátky do prvního patra. Nechtěl promarnit ani minutu. Otevřel knihu, současně s tím namočil brk do inkoustu a... co byste řekli? Ano, začal psát. A psal hodinu. A psal dvě hodiny. Tři už nestihl, protože znova přišel na výzvědy novinář. „Kolik

bude kniha stát, jak dlouho už na ní pracujete, nechcete si dát pauzu a povědět mi, co to je za druh knihy?“, zeptal se novinář, tentokrát ještě o trochu rychleji. Jan to dnes slyšel kupodivu všechno. Odpověděl a psal dál. Novinář odešel, ne, on přímo odběhl!

Jan makal na knize další půlhodinu, když vtom si všiml něčeho podivného. Naproti jeho oknu u písarství stál hlouček lidí. Starých i mladých, mužů i žen. A všichni si něco šuškali. „Ale“, řekl si, „to asi nic nebude, vedlejší písarš dopsal nějakou knihu.“ Tak. Vysvětleno, jde se spát. Pardon – psát. Celý výjev se opakoval asi dva dny, když už to Jana začalo štvát. Odložil knihu a zaběhl k písarství a vtom se to stalo. Jan spatřil ve výloze ceduli s nápisem: „Chcete se naučit šest cizích jazyků? Kupujte Orbis Pictus! Již brzy v prodeji, 100% náš výrobek.“ Jan se naštvál. Vzal za kliku, ale bylo zamčeno. Dav lidí u okna náhle zaregistroval Janovo chování a přesunul pozornost na něj. Jan tedy zabušil na dveře, ale opět nic. Do toho si pomyslel „Kurňa, když to nejde tudy, vezmu to jinudy!“ a zkusil zadní vchod. Tam bylo odemčeno. Jan se propízl až do hlavního sálu, ve kterém u velkého okna asi tucet písarů a kreslířů něco psalo a malovalo. Právě u toho okna, skrz které zíralo z druhé strany oněch dvacet lidí. Pořádě se rozhlédl. Úplně vzadu seděl v hloučku

novinář a potichu jako myška diktoval, co mají psát a kreslit. To on byl hlavní špeh!

Každý pracoval na jiné stránce, aby to měli rychleji. Ale to Jan nemohl vědět. „Nakonec se řekne“, běželo mu hlavou, „že on, Jan Ámos Komenský, učitel národů, opisuje texty od Písarství u Staré Babky!“. Jan byl sice klidás, ale tohle ho dostalo. Vyběhl ze skryše a pořádně to novinářovi vytkl. „Pane novináři, to opravdu musíte kopírovat? To jste...“ Do místnosti vběhl obtloustlý chlapík v černém cylindru a plášti. „A vy co? Vy taky pracujete pro toho novináře?“ zeptal se Jan. „Ne, on pracuje pro mě,“ řekl s pobavenou tváří ten chlap a hned potom přikázal: „Zavřít!“ dva strážní ve špičatých černých čepicích se zlatými kříži a s dýkami za opaskem vystoupili z pozadí a popadli Jana za ruce. Už ho chtěli odtáhnout do nějaké plesnivé kobky, kde by Jan zůstal tak dlouho, dokud z nebe nenaprší metr sádra. Když najednou pobouřený dav venku vyrazil dveře. Ozývaly se hlasy: „Za co ho zavírate, vy...“ Nebylo slyšet kdo. Někák žena se slamákem posazeným trochu nakřivo řekla taky dost nahlas: „Pustte ho! Co provedl, že ho na sto nebo bůhví kolik let zavřete?“ Místní kovář, který trávil většinu času doma a svoji věčnou chuť k jídlu se snažil maskovat tím, že každému na potkání vykládal, jak potřebuje nabrat sílu před kováním, u kterého

stejně jen bušil do prázdné kovadliny. A když se někdo díval, strčil pro jistotu i pohrabáč do pece. Tenhle kovář drsným hlasem prohlásil, že jestli Jana Ámose okamžitě nepustí... „Dost!“ překřičel dav ten chlap v cylindru, jak poručil, ať Jana uvězní. „Prostě ho zavřete do nejbližšího sklepa a basta fidli. A ty, kováři, přibrzdi, nebo pošupajdíš do šatlavý rovnou s ním.“

Stráže odvěkly Jana, který chápal, že nemá smysl odporovat, pryč z písarství a zamky ho do, jak obézní pán řekl, nějakého sklepa. „Ten zloděj zlodějská,“ ulevil si Jan. „Ale co už. Je tady docela pohodička. I jídlo tu mám... pokud mi budou chutnat krysy. A teplo tu je! Počkat?“ Jan si uvědomil, kde je. „To je můj dům! A můj sklep!“ Radostně odtáhl demižon s vínem. Byla tam chodbička. Jeho pes se mu prohrabal do sklepa, když si ukrýval kost. Ale to už bylo dávno, pes už je pár let v pánu, nicméně chodbička se teď hodí. „Ještěže jsem to nezasypal,“ liboval si náš učitel. Janův pes byl bernardýn, takže se Jan pohodlně protáhl všemi zákrutami. Vynořil se v kůlně, kde pes bydlíval a otevřel dveře. Mohl by sice psát, ale za to, co mu novinář a jeho kumpáni provedli, se chtěl pomstít. Ale jak? Napadalo ho, že by na ně mohl zavolat policajta. Nebo já nevím, koho tenkrát měli. Asi biřice. Ale to by bylo moc obyčejné. Tak co tedy? Vymáchat je všechny ve zdejší jezírku? „Ráno moudřejší večera,“ běželo mu hlavou a šel se proto pořádně vyspat. Ani nezavřel okna. Svalil se do postele a usnul jako špalek.

Ráno Jan hodně psal a přemýšlel, jak by mohl potrestat ty setsakramentský potvoráky, kteří od něj kopírovali. A ještě to vydávali za svou práci. Vtom ho to napadlo: Novinář. To on tajně sbíral informace. ON bude pykat! Ale Jan nebyl zlý. A tudíž neměl rád ani příliš kruté tresty. A to je vám divné, zrovna myslel na novináře, když mu vběhl do dveří. Dále je divné, že ten se nedivil, že Jan utekl a hned se ptal: „Je pravda...“ Jan ho předběhl: „Ááá! Tady tě máme. Pomů-

žeš mi?“ „Ne, já jsem novinář...“ „Ale ano, pomůžeš.“ usmál se Jan, zamkl dveře a klíč si tak šikovně strčil za límec, že to vypadalo jakoby ho spolkl. Novinář se zatvářil vystrašeně. „Tak, nepustím tě dřív, než roztrídíš tamto,“ řekl Jan vesele a ukázal na štos papírů ležících na stole naproti nim. „Ale já přece... já... musím jít!“ „Ale prosím tě, přece bys nenechal starce jen tak třídit asi tunu lejster?“ Jan se nahnul, aby se udělal o deset let starší. „No... víte... ale to bude trvat nejmíň den!“ „A takových hromádek mám ještě šest!“ Jan si skoro prozpěvoval, protože novinář konečně vzdychl, vzal krabici a začal třídit. A Jan psal. Za několik hodin se ozvalo „Mám to! Tak to abych už teda jaksi raději odešel...“ „Ale kdepák! Já nemám na tahání hromad lejster dost silný ruce! Musíš si z půdy přinést další.“ Novinář se rozhlédl po pokoji a na stropě našel poklop s klikou, která vypadala jako dračí hlava. „Ale, to si budeš muset vzít žebřík!“ Jan jen zvedl hlavu od stolu a pozoroval novináře, jak hledá žebřík. Našel, opřel, přinesl a zase třídil.

Jan psal ještě dlouho, celé čtyři roky, aniž by si pomyslel, že právě dokončil jedno ze svých největších děl. Usmál se, vzal knížku a podíval se na první stránky. To to uběhlo, čtyři roky. Mnoho věcí se mezitím změnilo, ale Jan si prostě připadal pořád stejný. Kniha se nejdříve prodávala v Norinberku, kde byla vydána, potom v Amsterdamu, Londýně a Bruselu, dále ve Vídni, no zkrátka tak nějak všude. I do Čech se dostalo pár výtisků, ale nebylo jich moc. Všichni s nadšením četli tu novou tlustou knížku, kde byl na každé stránce obrázek a k němu několika jazyky, mezi které patřila nejdříve němčina a latina, potom angličtina, čeština, maďarština, italština, francouzština a tak dále.

Nevím, co dál k tomu dodat, takže tady náš příběh uzavřu. Mějte se, smějte se a nekoukejte do knížek spisovatelům přes rameno, když je právě píší. Mohlo by vás to svádět k loupežím!

Konec